

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.339/2016/21.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. szeptember 7. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

végzést:

Az életveszélyt okozó testi sértés büntette és más bűncselekmény miatt MD. ellen indult büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2016. január 20. napján kihirdetett 9.B.621/2014/64.számú ítéletét helybenhagyja.

Indokolás:

Az ügyben elsőfokú bírósággént eljáró Debreceni Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével MD. vádlottat bűnösnek mondta ki testi sértés büntettének kísérletében (a 2012. évi C. törvényben foglalt Büntető Törvénykönyv {a továbbiakban Büntető Törvénykönyv} 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés I. fordulat szerint), és személyi szabadság megsértésének büntettében (Büntető Törvénykönyv 194. § (1) bekezdés), ezért - halmazati büntetésül - 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre, és 5 év Magyarország területéről történő kiutasításra ítélte. A szabadságvesztés büntetés végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette. Határozatában megállapította a - szabadságvesztés esetleges majdani végrehajtásakor irányadó - feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontját, döntött az eljárás során lefoglalt bűnjelek további jogi sorsáról, illetve a felmerült bűnügyi költségről. Utóbbiból a bűnösnek talált vádlottat 268.237 forint megfizetésére kötelezte a Magyar Állam javára.

Az elsőfokú ítélet ellen a vádlott írásban (elsőfokú iratok 75. sorszáma) megalapozatlanság okán felmentése érdekében, védője a határozat kihirdetésekor elsődlegesen anyagi jogi és eljárási szabálysértés, valamint az ítélet megalapozatlansága miatt, végül törvénysértő minősítés címén maga is felmentés végett fellebbezett. Az ügyész tudomásul vette a határozatot.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.179/2016/1-I. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket megalapozatlannak tartotta. Észrevétele szerint az elsőfokú bíróság az irányadó perrendi szabályok megtartásával folytatta le a bizonyítási eljárást, melynek során ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. A bizonyítékok hibátlan értékelésének eredményeként megalapozott tényállást állapított meg, s helytálló indokokkal adott számot arra vonatkozóan is, hogy a részletes vizsgálat alá vont vádlotti védekezést miért vetette el. A tényállás alapján okszerűen következtetett a vádlott bűnösségére, valamint helyes a cselekmények jogi minősítése is. Utóbbi tekintetben a törvényszék ténybeli és jogi érveit alapvetően helyesnek találta abban is, hogy az időközben hatályba lépett új Büntető Törvénykönyv - szemben az elkövetés idején hatályos 1978. évi IV. számú törvénnyel - kedvezőbb elbírálás lehetőségét adja a vádlott számára, ezért az új törvény alkalmazásának van helye. Így e vonatkozásban csupán a jogi indokolás szorul kisebb fokú helyesbítésre. A fellebbviteli főügyészség abbéli álláspontjának adott hangot, hogy az elsőfokon feltárt és elemzett alanyi és tárgyi bűnösségi körülmények ismeretében - figyelemmel a cselekmény

konkrét tárgyi súlyára is - a törvényszék ítéletével kiszabott büntetés enyhítésének nem mutatkozik törvényi indoka. Ezért a fellebbezések alaptalansága folytán arra tett indítványt, hogy az ítéletábra az elsőfokú határozatot a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. számú törvény {a továbbiakban Büntetőeljárási Törvény} 371. § (1) bekezdése alkalmazásával - az időbeli hatályra vonatkozó anyagi jogi rendelkezés tárgyában teendő kisebb pontosítással - hagyja helyben.

A védő a másodfokú eljárásban részletes indokolással ellátott jogorvoslati kérelmében (másodfokú iratok 11. és 18. sorszámú beadványai) az általa jelzett megalapozatlanság okát a tényállás felderítetlen és iratellenes voltában, valamint az elsőfokon megállapított tényekből vont helytelen ténybeli következtetésekben jelölte meg. Ezen felül kitért arra, hogy álláspontja szerint maga a büntetőeljárás, valamint az elsőfokú bíróságnak a tényállás megállapításával kapcsolatos, illetve bizonyítékokat értékelő tevékenysége több alapvető norma sérelmével járt. Utóbbi tekintetben a törvényszék figyelmen kívül hagyta a terheltet mentő körülményeket, és úgy hozott marasztaló ítéletet, hogy a tényállás megállapításának alapjául szolgáló bizonyítékok nem képeznek zárt logikus láncot. Szintén az indokolás hibájaként jelölte meg, hogy a vádlott szavahihetőségének vizsgálata során az elsőfokú bíróság nem tett különbséget tényállításai és az események lehetséges lefolyásáról tett észrevételei között, továbbá a bizonyítékok összességében történő értékeléséről sem adott számot. Ezen felül a törvényszék által figyelembe vett bizonyítékok közül részleteiben is elemezte azokat, amelyek egyrészt álláspontja szerint eljárási szabálysértéssel kerültek beszerzésre, ám ennek ellenére a vádlott terhére lettek felhasználva, másfelől olyanok is fellelhetők, amelyek a nem kellő mélységben felvett bizonyítás miatt nem alkalmasak ténybeli következtetések levonására. A védő a büntetőeljárás egészét áttekintve különösképp a nyomozás lefolytatásával szemben fogalmazott meg eljárásjogi aggályokat. Közelebről a több alkalommal foganatosított szemlék alapján a bizonyítás szempontjából jelentős körülmények rögzítése nem a Büntetőeljárási Törvény szabályainak megfelelően történt, továbbá azok lefolytatása alatt a terhelti jogok korlátozottan lettek biztosítva. Álláspontja szerint a vádlott által a nyomozóhatóság felé jelzett indítványok, észrevételek - s ekként szavahihetősége - vizsgálata körében nem volt elegendő az elsőfokú bíróság által felvett bizonyítás, és sérelmesnek jelölte az elsőfokú eljárásban előterjesztett védelmi bizonyítási indítványai elutasítását is, ebben a körben az elsőfokú ítélet előterjesztett indokaival szemben ugyancsak kétségeket fogalmazva meg.

Összességében a védő álláspontja szerint a vádlott tisztességes eljáráshoz való joga oly mértékben nem lett biztosítva, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményében megfogalmazott alapvető normák sérelmével is járt. Miután viszont az elsőfokú bíróság ítéletében tapasztalható megalapozatlanság a Büntetőeljárási Törvény 352. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásával a másodfokú eljárásban kiküszöbölhető, ezért alapvetően arra tett indítványt, hogy az ítéletábra a törvényszék tényállásától az iratok tartalma, ténybeli következtetés és esetlegesen felvett további bizonyítás alapján állapítson meg eltérő tényállást, mely alapján a Büntetőeljárási Törvény 352. § (3) bekezdésére tekintettel az elsőfokú ítéletet a Büntetőeljárási Törvény 372. § (2) bekezdése alapján változtassa meg, és vádlottat az ellene emelt vád alól mentse fel.

A bejelentett védelmi perorvoslatokra figyelemmel az ítéletábra a Büntetőeljárási Törvény 361. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülést tartott, melyen a vádlott védője fellebbezése indokait tovább részletezte. Abbéli véleményének adott hangot, miszerint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elsőfokon megállapítottak mellett az események más lehetséges lefolyása, vagy lehetséges más tényállás kétséget kizáró módon nem zárható ki. Emellett eljárásjogi kifogást fogalmazott meg a bíróság által elrendelt igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálódással kapcsolatban, alapvető hiányosságként jelölve meg, hogy a sértett személyes vizsgálatára nem került sor, mely egyúttal felderítetlenséget is eredményezett. Ugyancsak elégtelennek vélte az elsőfokú bizonyítás mélységét

a védelem által mentő bizonyítéknak tekintett, terhelti e-mail levelezésre, valamint a sértett vérében talált gyógyszer igazságügyi orvosszakértő által tárgyaláson említett lehetséges mellékhatásainak következményére (paradox reakciók, emlékezet kiesés), mint ahogyan a Gerodorm gyógyszer sértett szervezetébe jutását, majd a sértett által elszenvedett sérülések keletkezési módozatát illetően is megkérdőjelezte az elsőfokú bíróság ténymegállapító tevékenységének helyes voltát. A vádlott és a sértett szavahihetősége terén végzett vizsgálattal kapcsolatban mindenek előtt azt kívánta nyomatékossítani, hogy e tekintetben a nyomozás súlyosan hiányos volt, míg a bírói szakban a tényállás alapos és valós feltárása már nem volt lehetséges teljes körben. Ettől függetlenül az elsőfokú bíróság a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket minduntalan a vádlott terhére értékelte, és ugyanazt emelte ki a közvetett bizonyítékok eredményét illetően is, kitérve arra, hogy a rendelkezésre álló telefonos híváslisták, bankszámla kivonatok értékelése során felderítetlenség, illetve helytelen ténybeli következtetés állapítható meg. A védő eljárásjogi szempontból a terhelti jogok sérelmeként alapvetően a nyomozás során tapasztalt hiányosságokat hangsúlyozta, kifogásolva, hogy a vádlott a részére járó szükséges felvilágosításokat nem kapta meg, védője a hivatkozott szemlékről, házkutatásokról nem lett értesítve, az származó idegen nyelvű dokumentumok tartalma csak kivonatossan került rögzítésre, és a nyomozási iratok megtekintésének lehetőségéről sem kapott értesítést. De az elsőfokú eljárásban is aggályosnak jelölte, hogy a védelem részéről csatolt - túlnyomórészt a vádlott és védője levelezését tartalmazó - iratok, illetve izlandi bankszámla kivonatok lefordítása csak szűk körben történt meg.

A védő a bizonyítás mélysége terén egyrészt abbéli álláspontjának adott hangot, hogy a perbeszédben megjelöltekre tovább kellett volna fejleszteni, illetőleg amennyiben az nem lett volna lehetséges, az „in dubio pro reo” alapelvet szem előtt tartva a kétséges körülményeket a terhelt javára kellett volna értékelni. Bár írásban majd szóban számos eljárási szabálysértést jelzett az elsőfokú bíróság tevékenységével kapcsolatban, ám abszolút - hatályon kívül helyezést eredményező - perjogi hiba hiányában változatlanul amellett érvelt, hogy a másodfokú bíróság számára a Büntetőeljárás Törvény 353. § (4) bekezdése alapján lehetőség nyílik a bizonyítás mellőzésére olyan tényekre, amely a vádlott felmentését nem befolyásolhatja. Erre tekintettel pedig a Büntetőeljárás Törvény 372. § (2) bekezdése szerinti, elsőfokon megállapíthatóhoz képest teljesen eltérő tényállás mellett az elsőfokú ítélet megváltoztatásának, s vádlott felmentésének helye lehet, melynek okát bebizonyítottság hiányában jelölte meg.

A védőbeszédben elhangzottakkal szemben a fellebbviteli főügyészséget nyilvános ülésen képviselő ügyész alapvetően az írásbeli átiratban megfogalmazott indokokat fenntartva, az elsőfokú határozat megalapozottsága mellett érvelt. Álláspontja szerint a törvényszék a másodfokon is irányadónak tekinthető tényállásból okszerűen következtetett a vádlott bűnösségére, s mind a bizonyítékok értékelése, mind a cselekmény jogi minősítése tekintetében eleget tett indokolási kötelezettségének. A büntetés kiszabás körében irányadó alanyi és tárgyi bűnösségi körülmények számbavételével, az elsőfokon kiszabott büntetést a cselekmény konkrét tárgyi súlyát is figyelembe véve tetterányosnak, megfelelőnek találta, ezért a büntetés további enyhítésére nem látva okot, változatlanul az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

sértett képviselője felszólalásában bár fenntartotta azt az elsőfokon előadott álláspontját is, miszerint a terhelt cselekménye körültekintőbb nyomozás esetén élet elleni cselekmény többszörösen minősített eseteként lenne értékelhető, ám alapvetően mindenben egyetértett a fellebbviteli főügyészség által kifejtettekkel arra vonatkozóan, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok megtartása mellett a törvénynek megfelelő ítéletet hozott, s miután a megalapozott tényállás eredményesen nem támadható, ezért helyes indokai alapján az ítélet helybenhagyása indokolt.

A szabályszerű idézésre meg nem jelent MD. vádlott védője útján előzetesen bejelentette, hogy a másodfokú nyilvános ülésen nem kíván részt venni, ezért az a Büntetőeljárási Törvény 362. § (3) bekezdése alapján a távollétében is megtartható volt.

Az előterjesztett perorvoslatok alapján a Büntetőeljárási Törvény 348. § (1) bekezdése értelmében az ítélőtábla a Debreceni Törvényszék ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelemben bírálta felül, függetlenül a fellebbezések okától és irányától. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy a törvényszék betartotta-e az eljárási szabályokat, és vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését, valamint a Büntetőeljárási Törvény 354. §-ában írt súlyosítási tilalom keretei között a büntetés kiszabását is. Ennek során arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat alapvetően betartotta. Nem vétett olyan, a Büntetőeljárási Törvény 373. § (1) bekezdés II. pontjában felsorolt abszolút eljárási szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezéséhez vezetett volna, de egyéb, a határozat megalapozottságát és az eljárás törvényességét befolyásoló - Büntetőeljárási Törvény 375. § (1) bekezdése szerinti - eljárási szabálysértés sem valósult meg.

Ugyancsak az eljárásjog revíziója körében kíván utalni az ítélőtábla arra, hogy a már hivatkozott törvényhely, nevezetesen a Büntetőeljárási Törvény 348. § (1) bekezdésében írtak értelmében a felülbírálat az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző bírósági eljárásra szorítkozhatott, míg a nyomozásra nem terjedt ki. Ezért a védelmi fellebbezés részletes indokolásában és a perbeszédben említett egyes nyomozási cselekmények törvényességét támadó okfejtés kizárólag annyiban érinthette a felülbírálat tárgyát, hogy amennyiben valóban felmerült volna egyes bizonyítékok törvénysértő jellege, úgy azokat ki kellett volna zárni a bizonyítékok köréből. Ilyen, a Büntetőeljárási Törvény 78. § (4) bekezdésén alapuló intézkedésnek viszont - a későbbiekben megjelölt kisebb hiba kivételével - nem mutatkozott alapos oka.

A védő által jelzettekkel szemben ugyanis megállapítható, hogy a nem magyar anyanyelvű, izlandi állampolgár vádlott részére már az eljárás kezdetétől biztosított volt az általa ismert nyelvként megjelölt - angol nyelvű - tolmácsolás (Büntetőeljárási Törvény 9. § (2) bekezdésének megfelelően), s úgyszintén első gyanúsított kihallgatásától - 2012. július 26. - érvényesítve lett a védelemhez való joga, kezdetben védő kirendelésével, majd ezt követően is, hiszen maga a terhelt hatalmazott meg a védelmére más védőt (Büntetőeljárási Törvény 46. § a), d) pontok). A korábbi meghatalmazott védő munkáját illetően az újabb védő által megfogalmazott kifogások nem bírhatnak relevanciával, figyelemmel a szabad védő választás törvényben biztosított jogára, és annak tényére, hogy védője eljárásával kapcsolatosan a terhelt nem is fogalmazott meg kritikát, a részére adott meghatalmazást bármikor visszavonhatta volna, ám arra az utóbb sérelmezett időszakban nem került sor (Büntetőeljárási Törvény 47. § (1) és (4) bekezdései értelmében). Maga az ítélőtábla is úgy találta, hogy a védői tevékenységgel összefüggésben a Büntetőeljárási Törvény 45. § (1) bekezdés c) pontján alapuló, s a (3) bekezdés szerinti, védő kizárását eredményező döntés meghozatalának szükségessége nem merült fel.

Egyébiránt az eljárás során ily módon végig védővel rendelkező terhelt a jelenlétét igénylő eljárási cselekményeken a hatóságok részéről mindig a törvényes figyelmeztetésekből részesült, de nem volt akadályozva abban sem, hogy máskor felvilágosítást kapjon eljárási jogairól. A védelmi fellebbezés írásos indokolásában megfogalmazottakkal szemben ez volt tetten érhető a nyomozás során 2012. augusztus 1. napján foganatosított folytatólagos szemle során is (nyomozási irat I. kötet 316., 317. oldal). Bár kétségtelen, hogy utóbbi eljárási cselekmény megtartásáról a terhelt védője nem került értesítésre, ám annak elmaradása a Büntetőeljárási Törvény 185. § (1) bekezdés második mondatában írtak szerint nem sértett törvényt (míg a 2012. július 26. napján 23 óra 10 perckor kezdődő első szemle során az eljárás még ismeretlen tettes ellen folyt, ezért értelemszerűen védő

értesítésére még nem is kerülhetett sor). Rámutat az ítéletábra, hogy a nyomozó hatóság kifejezetten akkor döntött hatósági tanú bevonása felől a folytatólagos szemle foganatosításakor, amikor azt szükségesnek tartotta a gyanúsított lakására is kiterjeszteni. Ily módon a tisztességes eljárás biztosításának követelménye az általános szabályokon túlmenően még fokozottabban is érvényesült, hiszen a hatósági tanú alapvető feladata annak a cselekmény lefolyásának és eredményének igazolása, amelynél jelen volt (Büntetőeljárás Törvény 183. § (3) bekezdés).

Visszaulva a védő által szintén citált, 2016. július 26. napján tartott első szemlére, bár annak jegyzőkönyvéhez a Büntetőeljárás Törvény 119. § (3) bekezdése alapján mellékletként csatolt, egyes szemletárgyakról készült fényképfelvételek számozása - a védelem által felvetettek szerint - valóban nem mutat összhangot a jegyzőkönyvben rögzítettekkel, ám emellett, hogy a Büntetőeljárás Törvény 166. § (1) bekezdéséből és 167. § (1) bekezdéséből következőleg mindig az adott eljárási cselekmény jegyzőkönyvében rögzítettek minősülnek irányadónak, a kérdéses közokirat tartalmát összevetve a fényképmelléklettel, egyértelműen megállapítható, hogy a fényképek fordított időrendben kerültek csatolásra az iratokhoz. Mindezt világosan láttatja, hogy a sértett tulajdonát képező 6.000 USD készpénz megtalálását szemléltető fénykép lett utoljára lefűzve az iratok közé, mégpedig az utolsó 3361390. sorszámot viselve (nyomozási irat I. kötet 297. oldal). Ugyanakkor a készpénz feltalálása időben egyértelműen megelőzte a további, bűnjelként le is foglalt tárgyi bizonyítékok észlelését, azonosítását, s ezzel kapcsolatos aggályt az eljárás résztvevői nem is foglaltak meg a szemlét illetően (nyomozási irat I. kötet 215. oldal negyedik bekezdése). Ehhez képest jól nyomon követhető, hogy a további szemletárgyak időrendben haladó jegyzőkönyvi dokumentálása majd számozása (nyomozási irat I. kötet 215. oldal nyolcadik bekezdés) határozott sorrendi egyezést mutat a fényképmelléklettel, csak az adott fényképek fordítottan kerültek dokumentálásra (nyomozási irat I. kötet 295. oldaltól 281. oldalig). Következésképp, bár formai kifogások valóban támaszthatók a nyomozóhatóság idézett tevékenységével kapcsolatban, ez nem jelentett egyben tartalmi aggályt is a védelem által részleteiben is citált bűnjel feltalálásának körülményeiben, az ítéletábra számára az eljárási cselekmények, a közokiratok hitelessége és más bizonyítékok törvényessége nem kérdőjeleződött meg.

A védelmi észrevétel annyiban alaposnak mutatkozik, hogy a nyomozást folytató Debreceni Rendőrkapitányság tényszerűen nem adott teljes körű tájékoztatást terhelt részére - vagy legalábbis nem dokumentálta kellő körültekintéssel -, hogy a nyomozás elvégzése után az ügy iratainak megtekintésére lehetősége nyílik (Büntetőeljárás Törvény 193. § (1) bekezdés). Mindez azonban nem tekinthető a terhelt jogok lényeges korlátozásának, hiszen egyrészt a nyomozás befejezésének és az iratok vádhatóság részére történő továbbításának tényéről az ekkor már életvitelszerűen külföldön tartózkodó gyanúsított is értesült (nyomozási irat II. kötet 1445. oldal), továbbá meghatalmazott védője részére a teljes nyomozási iratok másolata megküldésre került (nyomozási irat II. kötet 1443. oldal). Másfelől a terhelt a bíróság előtt már bizonyosan tanulmányozhatta - mint ahogyan tanulmányozta is - az ügy iratait, ám érdemi védekezése ettől kezdődően sem tért el érdemben a nyomozás során megtett részletes vallomásaiban előadottaktól. Az említettek a vád törvényességét nyilvánvalóan nem érinthették, és a vádlott a vele szemben emelt törvényes vádban körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekményével kapcsolatos álláspontját a vád alapos voltáról dönteni jogosult bíróság előtt maradéktalanul kifejtette, védekezéshez való joga nem csorbult.

Az elsőfokú pervitelben is kizárólag kisebb eljárási szabálysértésekre került sor, melyek túlnyomó részét már a törvényszék is észlelte, majd azokat még saját eljárása során kiküszöbölte. Ez érhető tetten azzal kapcsolatosan is, hogy a magyar nyelvet nem ismerő, izlandi állampolgársággal rendelkező vádlottal szemben folytatott büntetőügyben kitűzött tárgyalásról kezdetben nem értesítette az izlandi állam konzuli tisztviselőjét. A hivatkozott mulasztás viszont csupán relatív

eljárási szabálysértésnek tekinthető, mivel az nem korlátozta a vádlott jogait oly mértékben, hogy az eljárás lefolytatására lényeges kihatással járt volna. Helyesen utalt rá maga az elsőfokú bíróság is, hogy a konzuli tisztviselő a Büntetőeljárási Törvény 59. §-a szerint kizárólag ügynevezett segítőként vehet részt az eljárásban - tehát jelenléte nem is kötelező -, aki korlátozott jogosítványokkal bír, s a bírósági szakaszban lényegében csak a tárgyaláson való jelenlétével adhat egyfajta támaszt az idegen állampolgár vádlott részére. E tekintetben az ítélőtábla maga is követendőnek tartja a törvényszék által felhívott, Bírósági Határozatokban 2005. évi 278. szám alatt közzétett eseti döntésben írtakat azzal a megjegyzéssel, hogy az említett perjogi hiba súlyát tovább enyhítette, hogy adott esetben a törvényszék még az elsőfokú eljárásban pótolta az elmaradt értesítést. Izland tiszteletbeli konzulja ezt követően (nevezetesen 2015. november 3 napjától) jelen lehetett a tárgyaláson, és jelen is volt. Összegezve tehát a bizonyítás törvényessége nem sérült lényegesen, az észrevételezési és indítványtételi jogát folyamatosan gyakorló, személyi szabadságában sem korlátozott, bírósági eljárási cselekményekre lakóhelyéről idézett, s - egyetlen mulasztása kivételével - mindig jelen is volt, védővel eljáró és a tolmácsolással szemben kifogást nem támasztó vádlott jogait maradéktalanul gyakorolhatta.

A törvényszék akkor is helytállóan járt el, amikor nem értékelte a terhelt előállítása során előadott, csupán jelentésbe foglalt - tehát nem a törvényes kihallgatása körében tett - nyilatkozatait, ám azzal már eljárási szabályt sértett, amikor rendőr foglalkozású tanú vallomásának az ugyancsak a vádlotti elmondáson alapuló részleteit beemelte a bizonyítékok körébe (elsőfokú ítélet 22. oldal hatodik-hetedik bekezdései).

Kétségtelen, hogy a rendőrség eljáró tagjai felé nincs törvényi kötelelem (a rendőrségi törvény, avagy a szolgálati szabályzat előírásai alapján) olyan jellegű kioktatásra, melynek értelmében az intézkedés alá vont, vagy kikérdezett személy nem köteles vallani, illetve önmagát, vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolni. A már hosszú ideje követett és egységes bírói gyakorlat szerint, amennyiben a nyomozóhatóság nem figyelmezteti az érintettet az önvádra kötelezés tilalmára, illetőleg a hallgatás jogára, úgy a hatóság által tőle szerzett, és rendőri tanúvallomásokban megjelenő, avagy rendőri jelentésben foglalt adatok a tárgyaláson bizonyítékként nem értékelhetők, arra tényállás nem alapítható, függetlenül az adott nyilatkozat tartalmától (Ítélőtáblai Határozatok 2005. 136; Debreceni Ítélőtábla Bf.II.159/2005/29., Bf.II.35/2015/5. számú határozatai).

Az önvádra kötelezés tilalmát (nemo debet prodere se ipsum) az ítékezés abban az esetben is megköveteli, ha később terheltté váló személyt a rendőrség forró nyomon keríti kézre, és vonja kérdőre még a nyomozás elrendelése előtt. Ezért az ítélőtábla a Büntetőeljárási Törvény 78. § (4) bekezdés utolsó fordulatára figyelemmel az elsőfokú ítélet fentebb felhívott, tanú vallomására való utalást is mellőzte a bizonyítékok sorából, melynek azonban nem lehetett érdemi jelentősége, mert más, törvényesen beszerzett és értékelt bizonyíték - köztük a vádlott törvényesen felvett vallomása - alapján a tényállás kétséget kizáróan megállapítható volt. A kiemelés azonban a hivatkozott alapelv maradéktalan érvényesítése érdekében nem maradhatott figyelmen kívül.

Mindezek mellett még az érdemel említést, miszerint a törvényszék tanácsa tagjaiban bekövetkezett változásra figyelemmel (a 60. számú tárgyalási jegyzőkönyv szerint) a tárgyalás Büntetőeljárási Törvény 287. § (3)-(4) bekezdései szerinti megismétlése folytán a Büntetőeljárási Törvény 258. § (1) bekezdés c) pontjából következőleg az ítélet bevezető részében feltüntetettek közül valójában a 2016. január 12-től tartott határnapok tekinthetők a tárgyalás napjának, hiszen azt megelőzően a bizonyítás más összetételben megalakított tanács előtt folyt.

Az ítéletábra az elsőfokú határozat Büntetőeljárás Törvény 351. § szerinti megalapozottságának vizsgálatakor úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének minden tekintetben eleget tett, a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta. Az általa megállapított tényállás csupán kisebb részben tekinthető hiányosnak, ami a Büntetőeljárás Törvény 352. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával orvosolható volt az alábbiak szerint.

- Az elkövetés eszközéül használt 460 gramm súlyú, 26,4 cm nyélhosszúságú, 10,2x2,2x2,5 centiméter méretű fejrészrel ellátott kalapács fejtájékon életveszélyes sérülések okozására, akár emberélet kioltására is alkalmas (V1506/2012. számú igazságügyi orvosszakértői vélemény, nyomozási irat I. kötet 699, 703. oldal).
- Mellőzi azonban az ítéletábra a tényállásból az elsőfokú határozat 5. oldal nyolcadik bekezdés utolsó mondatában rögzítetteket, és ítéletszerkesztési hibából eredően az ott írt következtetéseket a jogi indoklás részének tekinti. A terhelti tudattartalom tárgyában teendő megállapítások ugyanis nem a tényállás részei. Azokra a törvényszék igen alapos vizsgálata után (ítélet 39-40. oldalai) a bűncselekmény tárgyi és alanyi oldalának tényezőiből vont következtetést.

A kiegészített és helyesbített tényállás már teljes mértékben megalapozottá vált, mentes a Büntetőeljárás Törvény 351. § (2) bekezdésében felsorolt hiányosságoktól, ezért azt a Büntetőeljárás Törvény 352. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú ítékezés során irányadónak lehetett tekinteni.

Tekintettel arra, hogy a védelmi fellebbezés elsősorban a törvényszék bizonyíték értékelő tevékenységét támadta, e vonatkozásban szükséges előre bocsátani, hogy a tényállás akkor megalapozott, ha a bíróság a törvényes vád elbírálása során a perrendi szabályok szerint lefolytatott bizonyítási eljárást követően a vád tárgyává tett eseményeket megalapozatlansági hibáktól mentesen rögzíti. Ilyen megalapozatlansági hiba nem tartható fel az ügyben. Az elsőfokú bíróság ugyanis alapos bizonyítást folytatott. A nem vitásan ellentétes bizonyítási anyag alapján a büntetőjogi felelősség tekintetében lényeges tényeket hiánymentesen, az iratok tartalmának megfelelően rögzítette, és nem vétett logikai hibát akkor sem, amikor a közvetett bizonyítás szabályait szem előtt tartva egyes kétséget kizáróan bizonyított tényekből további tényekre következtetett. A tényállás megalapozottságát támadó védelmi perorvoslat általánosságban, és egyes konkrét tényállási részleteket is érintve elemezte a bizonyítás anyagát, kifogásolva a törvényszék mérlegelő tevékenységét, s az ebből eredő ténymegállapításokat. Valójában azonban a fellebbezés nem hozott fel olyan új körülményt, mely az elsőfokú bíróság ténymegállapításának helyességét megkérdőjelezné.

Márpedig az elsőfokú bíróság a Büntetőeljárás Törvény 258. § (3) bekezdés d) pontja helyes alkalmazásával számot adott a bizonyítékokról, és azok értékeléséről. Az eltérő vallomásokra tekintettel széles körben volt helye mérlegelésnek, melynek során a Büntetőeljárás Törvény 78. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően járt el. Az ítéletben megjelenő ténybeli indokokból jól nyomon követhető az a logikai okfolyamat, amely a tényállás megállapításához, és a vádlott bűnösségének kimondásához vezetett. A bizonyítékok elsőfokú ítéletben megjelent értékelését elegendőnek találva az ítéletábra kiemeli, hogy az elsőfokú bíróság kifejezetten alapos vizsgálat tárgyává tette a vádlott által előadott védekezést, indítványait a bizonyítási eljárás továbbfejlesztése során figyelembe vette, azoknak helyt adva, vagy amennyiben nem volt támogatható, az elutasításuk felől határozva. Utóbbi indokairól a Büntetőeljárás Törvény 260. § (1) bekezdésében írt kötelezettségének is eleget téve szintén számot adott. Az ítéletábra megállapítása szerint a bizonyítási indítványok elutasítása okszerű indokokon fekszik, mely csupán azzal érdemel

kiegészítést, hogy a terhelt korábbi védőjének, Dr. ügyvéd kihallgatását célzó indítványnak törvényi akadálya is lett volna.

A Büntetőeljárási Törvény 81. § (1) bekezdés b) pontja ugyanis egyértelmű gátat szab ennek, amikor kimondja, hogy nem hallgatható ki tanúként a védő arról, amiről, mint védő szerzett tudomást, vagy amit a terhelttel védői minőségében közölt. Mindezek jogpolitikai indokait a védő eljárásához fűződő bizalmat óvó garanciális érdek adja, a védőtől való információszerzés ugyanis kizárt minden olyan bizonyítandó tényre, amelyre vonatkozó tudomása védői pozíciójából származott. Olyannyira, hogy az ilyen tények tanúként való közlésére a védelem sem adhat érvényes felhatalmazást (Büntetőeljárási Jog, Kommentár a gyakorlat számára, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 492. oldal). Miután Dr. 2012. augusztus 6. napjától kezdődően egészen 2014. december 3. napjáig védőjeként járt el jelen büntetőeljárásban, a nyomozás folytatásával, a terhelt védekezésével kapcsolatban csakis védői minőségében szerzett ismereteiről tudott volna beszámolni, melynek a felhívott törvényhely egyértelműen akadályát képezi. Egyébiránt ugyanezen okból kifolyólag nem kifogásolható az elsőfokú bíróság azon tevékenysége, amikor a vádlott és a védő közötti elektronikus levelezés anyagát figyelmen kívül hagyta a tényállás megállapításához, hiszen a védői tudomásszerzés és a védői minőségben védelemnek írt információk szintén a citált védői titok körébe tartoznak. Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 8. § (2) bekezdésében írtak értelmezésével ugyanis e titoktartási kötelezettség kiterjed a védő által készített mindazon iratra is, ha az a titoktartás körébe tartozó adatot tartalmaz. A bizonyítási indítványok elutasítását illetően még azt tartja indokoltnak kiemelni az ítéletábra, hogy miután Nigéria magyarországi nagykövetségéhez a törvényszék tényyszerűen intézett megkeresést a sértett idézésével kapcsolatosan (bírósági irat 24-IX. sorszám), a külföldi állam diplomáciai képviselője ismételt megkeresésének nem is lett volna okszerű indoka, hiszen a kérdéses felhívás szabályszerűen kézbesítésre került, míg annak teljesítése jogsegély híján magyar bíróság által nem kényszeríthető ki és nem is szankcionálható. A törvényszék további, a bizonyítási indítványok elutasítását illetően adott indokaival mindenben egyet lehetett érteni.

A törvényesen beszerzett bizonyítékok közül kiemelt figyelem hárult az eljárás során érdemi védekezést előterjesztő vallomásaira, melyet az elsőfokú bíróság körültekintően vizsgált, gondosan összevetve a tanúvallomásokkal, majd az orvosszakértői vélemények eredményeivel és az okiratok adataival, ezt követően pedig logikai hibát nem vétve, okszerűen vetette el a védekezést, amikor megállapította büntetőjogi felelősségét (elsőfokú ítélet 6-37. oldalai). Mindezek mellett a törvényszék által szintén figyelembe vett, egyes körülményekre tényyszerűen a vádlottat támogató avagy tanúk vallomásai sem tudták megkérdőjelezni az elsőfokú mérlegelés helyes voltát, tekintve, hogy az általuk elmondottak vagy a kihallgatottak személyes benyomásain alapultak (27. oldal ötödik bekezdés), vagy számos ellentmondástól voltak tarkítottak, melyre az elsőfokú bíróság szintén kitért (28. oldal utolsó bekezdés, 29. oldal). Ezen felül a csupán közvetett információkkal szolgálni tudó fenti tanúk egyike sem tudott a bűncselekmény elkövetésének konkrét részleteiről beszámolni. Sem általuk, sem más módon nem nyertek megerősítést az által elmondottak a téren, hogy a sértett valóban tartozott volna neki, sőt ő maga annak ellenére nem tett konkrét lépéseket a hivatkozott tartozás rendezésére, hogy saját elmondása szerint is látta a sértett birtokában az időközben családjától átutalt jelentős összegű készpénzt. Mint ahogyan az sem nyert igazolást, hogy az eltűnt memóriakártyája valóban tartalmazott a sértettől származó tartozáselismerő nyilatkozatot, és harmadik személy esetleges közrehatása sem - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt. Mindezek mellett a törvényszék vizsgálta a vádlott által felvetett sértetti önsértés lehetőségét is, részletes indokát adva, hogy azt miért nem fogadja el.

A vádlottal szemben zaklatás vétsége miatt korábban folyamatban volt büntetőeljárás további iratanyagának beszerzése pedig azért mutatkozott szükségletnek, mert annak a tényállás személyi részében szerepeltetett releváns adatait a jelen eljáráshoz csatolt iratok is tartalmazták. Utalni szükséges rá, hogy maga a terhelt is akként nyilatkozott kihallgatásakor, hogy tudomással bírt a Debreceni Városi Ügyészség által hozott határozatról, az abban foglalt ügyészi megrovás tényéről (24. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldal harmadik bekezdés), így az egybehangzó adatok ismeretében ezzel kapcsolatosan sem merülhetett fel megalapozott kétely.

Ezzel szemben a személyi és tárgyi bizonyítás anyaga a vádbeli tényeket kétséget kizáróan alátámasztotta.

A törvényszék döntése meghozatala során tehát figyelembe vette a vádlott javára szóló, ám a terhelő bizonyítékokat is. A büntetőjogi felelősséget tagadó védekezést megalapozottan, meggyőző indokokkal vetette el. E védekezést egyrészt közvetlen bizonyítékok, nevezetesen sértett nyomozási vallomásai cáfolták egyértelműen, de a sértettnek a perbeli ingatlanból történő menekülésével összefüggésben tanúsított terhelti magatartást illetően gyakorlatilag szintén közvetlen információkat szolgáltató is arra világított rá vallomásában, hogy távozását egy olyan személy kívánta minden eszközzel megakadályozni, még akár úgy is, hogy „haját hátrátépve nagy erővel visszahúzza a lakásba”, aki az adott személyleírás, a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenysége szerint csakis a vádlott lehetett (nyomozási irat I. kötet 541. oldal). Ezen felül a helyszín sietős elhagyásából, a cselekmény után illetőleg tanúknak az eseményeket szelektív módon visszaadó terhelti beszámolókból vont első bírói következtetés is helytállónak tekinthető, megalapozottan nem támadható, együtt az elsőfokú határozatban igen színvonalasan és részletesen értékelt további terhelő bizonyítékokkal.

sértettel kapcsolatosan megjegyzendő, miszerint az iratokból jól nyomon követhető, hogy a törvényszék minden, a Büntetőeljárási Törvényben biztosított intézkedést megtett az időközben magyarországi tartózkodási helyét felszámoló, életvitelszerűen más országban, sőt másik kontinensen élő sértett tárgyalásra történő személyes megjelenése érdekében. Így őt az ismert nigériai lakóhelyéről postai úton, majd Magyarország Igazságügyi Minisztériuma, illetve Nigéria Magyarországi Nagykövetsége közreműködésével, de elektronikus úton is idézni kívánta az ügyben tartandó tárgyalásra (12., 24-IX. számú intézkedések, 26. számú hivatalos feljegyzés). A sértett ennek ellenére nem jelent meg a törvényszék előtt, ám ez további intézkedés tételét nem igényelte, s nem csupán azért, mivel az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Osztálya tájékoztatása értelmében Magyarország és Nigéria között nem áll fenn a kézbesítésekre vonatkozó egyezmény, avagy viszonyosság, melynek hiányában Nigéria állama jogsegélykérelem teljesítésére nem kötelezhető (33. számú utóirat). A sértett képviselője útján tett bejelentéseiből (35. számú utóirat, 38. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal) pedig egyértelműen kitűnt, miszerint a sértett tudomással bírt idézésének tényéről, ám annak munkahelyi elfoglaltsága, illetve a megjelenésével kapcsolatos költségekkel összefüggésben várható kiadásai, anyagi körülményei miatt nem tudott eleget tenni. Az idézetek ismeretében a külföldön tartózkodó sértett tanúval szemben jogkövetkezmény nem volt alkalmazható, lévén a Büntetőeljárási Törvény 65. § (4) bekezdése értelmében az igazolási kérelmet méltányosan kell elbírálni. (Egyébként mulasztó tanúval szemben a Büntetőeljárási Törvény 69. § (1) bekezdés b) pontjában lehetséges jogkövetkezményként írt elővezetést, avagy rendbíróság megfizetését adott esetben nem is lehetett volna eredményesen végrehajtani.) Másfelől - ahogyan arra maga a törvényszék is kitért határozatában - a tanú megjelenésével kapcsolatos költségek megtérítésére az ide vonatkozó 14/2008. (VI. 27.) számú IRM Rendelet 2-6. §-ai értelmében csak a már ténylegesen felmerült és hitelt érdemlően igazolt költségeknél nyílik lehetőség, előlegezést a jogszabály nem biztosít, a vízumköltségek megtérítése

pedig egyáltalán nem lehetséges. Az említett tények és körülmények mellett nem sértett perrendi szabályt az elsőfokú bíróság, amikor nyomozás során felvett tanúvallomásait felolvasással tette tárgyalás anyagává, mivel a Büntetőeljárás Törvény 296. § (1) bekezdés a) pontja kifejezetten lehetőséget teremt az adott esetre, a tanú tartós külföldi tartózkodása okán.

Rámutat az ítélet tábla, hogy a fenti eljárással kapcsolatban, kezdetben a vádlott sem terjesztett elő érdemi kifogást (38. számú tárgyalási jegyzőkönyv 4-5. oldal), mint ahogyan ez a védekezéshez való jogának lényeges sérelmével sem járhatott. Megállapítható ugyanis, hogy a nyomozást folytató Debreceni Rendőrkapitányság a sértett kihallgatását mintegy négy alkalommal is eszközölte (nyomozási irat I. kötet 469-499. oldalai), tehát nem arról van szó, hogy vallomásának beszerzése a büntetőeljárás során elmaradt volna. Sőt a sértettet 2012. október 16., majd 2012. november 16. napjain kifejezetten szembesítette is terhelttel (nyomozási irat II. kötet 1375-1393. oldalai). A vádlott és ekkor jelen volt korábbi védője ily módon nemcsak megismerhette a által előadottakat, de észrevételezési, kérdésfeltevési jogában sem volt gátolva, mint ahogyan a védő mindezt gyakorolta is (nyomozási irat II. kötet 1392. oldal). Tehát a hatóságok az említett körülmények mellett is messzemenőig tekintettel voltak a terhelti jogok érvényesítésére, hiszen a Büntetőeljárás Törvény 124. § (1) bekezdése nem is kötelezettségként írja elő szembesítés elvégzését, hanem arra lehetőségként tekint. Végül az sem maradhat figyelmen kívül, hogy a tényszerűen csak 2015. november 1. napjától - ezzel együtt is az elsőfokú eljárás folyamán - hatályba lépő Büntetőeljárás Törvény 62/B-62/C. §-ai kifejezetten kerülendőnek jelölik meg a sértett személyét igénylő eljárási cselekmények indokolatlan megismétlését, a terhelt és a sértett szükségtelen találkozását (sőt amennyiben a sértett különleges bánásmódot igényel, úgy az eljárás során a lehető legnagyobb kíméletét kell biztosítani). E hivatkozott törvénymódosítás célja éppen az volt, hogy a vonatkozó magyar jogszabályok teljes terjedelemben megfeleljenek a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB. tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2012. október 25-ei 2012/29/EU. európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (a továbbiakban Irányelv).

Az említett Irányelv 18. cikkére figyelemmel a sértettel kapcsolatos külön rendelkezések általános célja annak biztosítása, hogy megvédjék a másodlagos és ismételt áldozattá válástól. A bírósági eljárás kontradiktórius igényével szemben a sértett védelme, az ismételt áldozattá válás elkerülése érdekében indokolt esetben az eljárási törvényben meghatározott alternatív lehetőségek alkalmazására, így a tanúnak a vádlott távollétében történő kihallgatására is sor kerülhet. Az Irányelv 20. cikk b) és d) pontja értelmében a védekezéshez való jog sérelme nélkül és az igazságszolgáltatási mérlegelési jogkör szabályaival összhangban a szerződő tagállamok biztosítják, hogy a bünygyi nyomozás során minimálisra korlátozzák a sértetteket érintő eljárási cselekmények számát, és ezeket kizárólag akkor folytatják le, ha a bünygyi nyomozás céljából feltétlenül szükségesek. Miután a sértetteknek az őket érintő eljárási cselekmények során minden esetben ismételten szembesülniük kell a bűncselekménnyel, annak következményeivel, amely számukra szükségtelen terhet jelent, ezért törekedni kell arra, hogy a sértetteket érintő eljárási cselekmények megismétlésére lehetőség szerint ne kerüljön sor (a Büntetőeljárás Törvény vonatkozó rendelkezéseit módosító 2015. évi CLI. számú törvényhez adott miniszteri indokolás).

A fentiek fokozottan irányadóak élet- illetve testi épség elleni bűncselekményeknél, hiszen a büntetőeljárásban vizsgált cselekmény alapvetően a sértett jogát sértette vagy veszélyeztette (Büntetőeljárás Törvény 51. § (1) bekezdés). Bár a felhívott rendelkezések elsősorban a nyomozási eljárási cselekmények elvégzésére adnak iránymutatást, illetőleg adott esetben sértett vonatkozásában a törvénymódosítás kapcsán a törvénybe emelt különleges bánásmód biztosításának szükségessége nem merült fel, a jogszabály megváltoztatásának igénye világosan mutatja, hogy a

terhelti jogok érvényesítése mellett a sértett érdekeinek biztosítása is a hatóságok egyik alapvető feladatát kell képezze. Jelen ügyben az elsőfokú bíróság és a nyomozóhatóság vizsgált eljárása a fentiekkel összefüggésben mindenben törvényesnek bizonyult, s nem eredményezte egyik érintett fél jogának sérelmét sem.

Rámutat az ítéletábra, hogy sértett vallomása csak egy - bár kétségtelenül fajsúlyos - bizonyíték a törvényszék által terhelőnek tekintett bizonyítékok körében, mely nem önmagában, hanem egyenkénti értékelésük mellett a bizonyítékok összességében történő mérlegelésével szolgált alapként a büntetőjogi felelősség megállapításához, együttesen a megállapított tényekből vont helyes ténybeli következtetésekkel (elsőfokú ítélet 35-38. oldalai).

A sértett vallomásainak tartalmával kapcsolatban megfogalmazott védelmi aggályokra is reagálni kíván az ítéletábra, melyet érintően megjegyzést érdemel, hogy már a törvényszék is felismerte, és értékelte az abban foglalt ellentmondásokat (elsőfokú ítélet 14. oldal első két bekezdése), majd lehetősége szerint igyekezett ennek okát tisztázni, az ellentéteket feloldani, végül megfelelően megindokolta, hogy mire alapítottnak fogadja el a sértett vallomását a tényállás alapjaként. A bizonyítékok értékelésének megszokott és logikus módja az, hogy a bíróság a vallomás - más bizonyítékokkal is megerősített - részeit fogadja el irányadónak a történeti tényállás megállapításakor, míg a vallomásnak olyan részeit, amelyben más bizonyítékokkal ellentétesek, figyelmen kívül hagyja (Bírósági Határozatok 1998. évi 418., 2002. évi 87. számain közzétett eseti döntések).

Annyiban elviekben alaposnak mutatkozott a védelmi érvelés, hogy a vádlott izlandi pénzforgalmi számlájához biztosított hitelkeret igénybe vételére illetve hitelkártya használatából eredő, ekként egyenlegének mínuszos előjelét mutató kivonatokból a hitel, mint banki termék jellegéből adódóan mélyebb következtetést levonni nem lehet. Ugyanakkor tény, hogy az elsőfokú bíróság határozatában nem is kizárólag e bizonyíték alapján foglalt állást a vádlott anyagi helyzetéről, hanem számos más rendelkezésre álló adatot is elemzett (ítélet 15-16. oldal), melynek ismeretében ténymegállapításainak helyes volta nem kérdőjelezhető meg. A telefonos híváslisták elemzése terén szintén helytálló a védő felvetése annyiban, hogy a vádlott 2012. július 23-25. napjai között valószínűleg nem írországi, hanem egy izlandi telefonszámról fogadott hívást, illetve tartott sms-ben kapcsolatot, hiszen a nemzetközi országhívószám (mely Izland esetében 354, míg Írországnál 353) ezt világosan láttatja. Az említett ténybeli tévedés azonban nem bírt relevanciával az ügyben, hiszen kizárólag a vád tárgyává tett cselekmény lehetséges indoka körében nyújthatott volna támpontot, ám ahogyan azt az elsőfokú ítélet is megjegyezte, az eljárás során kétséget kizáróan nem lehetett tisztázni a sértett vádlott általi bántalmazásának kételemes okát (5. oldal ötödik bekezdés, 18. oldal első két bekezdése).

Összegezve a törvényszék a bizonyítást a szükséges mértékben - elsődlegesen a vád által előterjesztett körben, majd a vádlott és a védő észrevételeire is figyelemmel - elvégezte, és ezek eredményeként megalapozott tényállást állapított meg. A védőbeszédben megjelölt, Büntetőeljárás Törvény 351. § (2) bekezdés a) pontja szerinti megalapozatlansági ok, tehát a felderítetlenség akkor lenne megállapítható, ha az elsőfokú bíróság a Büntetőeljárás Törvény 75. § (1) bekezdés második mondatában foglaltakat megsértve nem törekedett volna a bizonyítás tárgyának alapos és hiánytalan tisztázására. Abban az esetben tekinthető felderítetlennek a tényállás, ha a bizonyítás anyaga nem teljes, mert a bíróság nem szerez be minden olyan bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas lehet, tehát például tévesen utasít el bizonyítási indítványt, vagy esetleg hivatalból nem tartja szükségesnek további bizonyítás felvételét. Ezzel szemben az ítéletábra szerint épp az állapítható meg, hogy a törvényszék a tényállás megállapítása érdekében végzett - már a nyomozási

eljárási cselekményekkel egyenértékű - intézkedései jelentősen túl is mutattak törvényen alapuló kötelezettségein. E tekintetben utalni szükséges a kihallgatott további nagyszámú tanúra, az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítésére, avagy pszichológus szakértő megnyilatkoztatására. Utóbbi körben megjegyzést érdemel, hogy a védő kifogásai nem foghattak helyt a sértettre vonatkozó érdemi pszichológus szakértői vélemény beszerzésének elmulasztását illetően sem. Érdemi vélemény elkészítésére ugyanis nem kerülhetett sor, lévén a vizsgált személy - a sértett - személyes megjelenése az igazságügyi pszichológus szakértők működési köréről és tevékenységéről szóló, Országos Igazságügyi Orvostani Intézet által meghozott 20. számú módszertani levél értelmében a személyiség vizsgálat, kikérdezés és viselkedés megfigyelése (explorációs technika) miatt elengedhetetlen lett volna. Így alappal nem is kérhető számon az elsőfokú bíróságon, hogy kezdetben ugyan maga is indokoltnak tartotta azt, ám a sértett meg nem jelenése következtében nem volt lehetséges az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény beszerzése. Ez alapján nem tévedett, amikor ezt követően a nyilatkozattételre felkért pszichológus szakértőt nem a Büntetőeljárás Törvény 100. §-a szerinti alakszerű határozattal rendelte ki, hanem e helyett csak állásfoglalást kért tőle. Idézett eljárása nem sértette ügyfelderítési kötelezettsége teljesítését sem, hiszen a sértett pszichológus szakértői vizsgálatát olyan orvosszakértő vetette fel lehetőségként, akinek ilyen véleményadás nem tartozik a kompetenciájába. Az ebben a körben megnyilatkoztatott pszichológus szakértő válasza ismeretében (bíróági irat 34. sorszám) viszont az ügy helyes eldöntésének valóban nem képezte gátját érdemi igazságügyi pszichológus szakértői vélemény hiánya.

Ezen felül a védő által jelzett, s a Büntetőeljárás Törvény 351. § (2) bekezdés c) pontján alapuló iratellenes megállapítás sem volt tapasztalható. Magában a tényállásban ugyanis nem lelhető fel iratellenesség, a bizonyítékok értékelésével kapcsolatos, esetleg az egyes bizonyítékokban - így tanúvallomásokban - megmutatkozó ellentétek figyelmen kívül hagyása valójában az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítését jelentené, mely azonban jelen ügyben szintén nem érhető tetten.

Kétségtelen, hogy a fentebb említett felderítetlenség rendszerint azzal az eljárási szabálysértéssel is járhat - melyre a fellebbezés szintén hivatkozott -, hogy a bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett (Büntetőeljárás Törvény 351. § (2) bekezdés d) pont). Jelen ügyben az ítélet tábla ezt a szabálysértést sem észlelte, a határozat indokolásában ugyanis egyértelműen nyomon követhető, hogy a törvényszék a tényállásban rögzített egyes tényeket mely bizonyítékokra alapította. Az elsőfokú bíróság ezen eljárása a logika szabályain alapszik, s a bizonyítékokat közvetlenül észlelő és értékelő tevékenységét is meggyőződése szerint végezte.

A fellebbezés írásos indokolásában szintén részletezett, a törvényszék bizonyítékok értékelése körében adott indokolást kifogásoló felvetésekre figyelemmel az ítélet tábla szükségesnek tartja leszögezni azt is, hogy a törvényszék messzemenőig teljesítette indokolási kötelezettségét. Így a Büntetőeljárás Törvény 373. § (1) bekezdés III/a) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértés sem volt tetten érhető, mely akkor lett volna megállapítható, ha a bíróság a büntetőjogi főkérdésekben olyan mértékben mulasztja el indokolási kötelezettségét, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan (Legf.Bír. Bfv.II.603/2008/10.).

A törvényszék mérlegelése tehát kifogástalan, az abban foglaltakkal a másodfokú bíróság is egyetértett. A védelmi fellebbezések nem hoztak fel olyan új körülményt, mely az elsőfokú bíróság ténymegállapításának helyességét megkérdőjelezné. Az eltérő tényállás megállapítására irányuló fellebbezések lényegében a bizonyítékok értékelésén keresztül támadják a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvéből kifolyólag eredményre nem vezethet (Büntetőeljárás Törvény

351-352. §-ai). Kiemeli az ítéletábra, hogy a hatályos perjogi rendszerben ténybírósnak egyértelműen az elsőfokú bíróság minősül. A másodfokú bíróságnak ugyan viszonylag széleskörű revíziós lehetőségei vannak, azonban a tényállás tekintetében a reformáció szűkebb körű. A tényállás módosítására csak megalapozatlanság esetén van lehetőség. Eltérő tényállás megállapítására (a vádlott javára) szintén csak akkor van mód, ha az elsőfokú ítélet megalapozatlansági hibában szenved. Minden más esetben, tehát ha az okszerűen mérlegelt tényállás megalapozott, a másodfokú bíróság nem mérlegelheti felül a bizonyítékokat, és nem változtathat az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényeken.

Mindezek alapján - minthogy az ügyben elkészített aggálytalan igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény egyértelművé tette, hogy esetében büntetőjogi akadály nem áll fenn - az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést MD. vádlott bűnösségére és a cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jognak.

A minősítés felülbírálatához kapcsolódóan az irányadó anyagi jogi rendelkezések és a bírói gyakorlat szerint először abban volt indokolt állást foglalni, hogy a Büntető Törvénykönyv 2. §-ában írtakra figyelemmel az elkövetés vagy elbírálás idején hatályos anyagi jogi rendelkezések kedvezőbbek-e a vádlott számára. Az elsőfokú bíróság a hatálysabályok vizsgálatára is kitért ítéletében, és az ítéletábra alapvetően osztotta is álláspontját, mely szerint összehatásaiban az elsőfokú ítéletben felhívott feltételes szabadság kedvezőbb lehetősége miatt kétségtelenül a hatályos Büntető Törvénykönyv szerinti anyagi jogi rendelkezés alkalmazásának van helye, az ugyanis valóban konkrét - nem csupán feltételezett - alapját képezte az enyhébb elbírálásnak (Bíróági Határozatok 2014. évi 201. számú eseti döntése alapján). Ennek megfelelően - ahogyan arra a fellebbviteli főügyészség átiratában kitért - az elsőfokú ítélet 41. oldal utolsó előtti bekezdése csupán a nyilvánvaló elírás folytán igényli annak egyértelművé tételét (hiszen tényszerűen „elkövetés idején” hatályos törvényt rögzített), hogy a vádlott cselekményének elbírálására valójában az elbírálás idején hatályos törvény szerint került sor.

A törvényszék a Kúria 3/2013. számú Büntető jogegységi határozatában foglalt iránymutatásokat helyesen értelmezve, a teljes körben feltárt alanyi és tárgyi tényezők alapján megalapozottan vont következtetést a vádlott elkövetés során kialakult aktuális tudattartalmára, ezáltal a szándékára. Erre nézve igen részletes és alapos indokolást adott (elsőfokú ítélet 39-40. oldalai), melyben foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetértett. A vádlott szándéka a testi épség megsértése kapcsán egyenes, míg az életveszélyes eredmény tekintetében eshetőleges volt. Kétségtelen, hogy a terhelt egy nagyméretű, emberi kioltására is alkalmas eszközzel, többször támadott a sértett fejtájéka irányába. Az ütések ereje azonban megrekedt a közepes erőbehatásoknál, melynek következtében a sértett csak nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. Bár az eset összes körülményei igényelték a körütekintő vizsgálatot, és ez irányú hivatkozás a sértett képviselője részéről előterjesztésre is került, az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást, hogy a vádlott ölési szándékával szemben a testi sértési szándék mellett hat a vádlott cselekmény közben tanúsított magatartása, hiszen kezdetben nem volt akadályozva abban, hogy az elkábított sértett fejtájéka jóval erősebb, avagy számosabb ütest mérjen, elérve ezáltal életének kioltását. Az életveszélyt okozó testi sértés megállapítására pedig akkor van lehetőség, ha az elkövetési eszköz jellegéből, az elkövetés módjából, a véghezvitel jellemzőiből, a célba vett testtájékból és az elkövetésnél szerepet játszó egyéb körülményekből aggálytalanul az állapítható meg, hogy az elkövető az élet kioltására irányuló szándék nélkül ugyan, de testi sértésre irányuló határozott szándékkal intézett a sértett testi épsége ellen támadást, és tudata az életveszélyes sérülés bekövetkezésének reális lehetőségét átfogta, ugyanakkor rajta kívül álló ok folytán az eredmény nem következett be. A felülbírált

ügyben mindez megállapítható, az életveszélyes eredmény ugyanis nem vitásan részben a sértett elhárító magatartása, védekezése, menekülése folytán maradt el.

De az irányadó tényállás szerint alapjaiban helyes a cselekmény személyi szabadság megsértésének büntettekénti értékelése is, hiszen a testi sértés végrehajtása és a már korábban elkezdett személyi szabadság korlátozása nem csak időben, hanem térben is elkülönült egymástól. A vádlott cselekménye mindenben alkalmas a személyi szabadság megsértése büntetének megállapítására, függetlenül a későbbi még súlyosabb megítélésű testi épség elleni büntettől. Következésképpen - ahogyan arra már az elsőfokú bíróság is kifogástalanul utalt - nem látszólagos alaki, hanem valóságos anyagi bűnhalmazat valósult meg. Ezt az elsőfokon felhívott mellett a Bírósági Határozatok 2004. 448. számú eseti döntése szintén meggyőzően szemlélteti.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi körülményeket helyesen vette számba, és azoknak kellő nyomatékot tulajdonítva a bűncselekmények tárgyi súlyához, valamint az elkövető személyi körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetést szabott ki.

A szabadságvesztés tetтарыos, mellyel a Büntető Törvénykönyv 79. §-ában írt büntetés kiszabási célok elérése is összhangban áll a Büntető Törvénykönyv 80. §-a szerinti büntetés kiszabási elvekkel. Nem kétséges, hogy az irányadó, Büntető Törvénykönyv 80. § (2)-(3) bekezdése szerinti halmazati középértéktől nyilvánvalóan elmaradó, a feltárt enyhítő körülményeket, a jogalkalmazói egyéniesítést maximálisan érvényre juttató módon kiszabott szabadságvesztés mértéke inkább méltányos, mintsem túl szigorú, ily módon a joghátrány enyhítése szóba sem kerülhetett. Ezen felül a Büntető Törvénykönyv 59-60. §-ai alkalmazásával valóban indokolt a határozott ideig tartó kiutasítás büntetés is a szándékos és erőszakos, testi épség elleni büntettet elkövető nem magyar állampolgár vádlottal szemben. A másodfokú bíróság abban is egyetértett a törvényszékkal, hogy az ítéletben meghatározott tartamú szabadságvesztés mellett a felhívott alanyi körülmények, és az eljárás elhúzódása alapot teremtettek a büntetés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztésére, melynek a Büntető Törvénykönyv 85. § (2) bekezdése szerinti törvényi maximumban meghatározott mértéke ad megnyugtató támpontot a büntetési célok kellő érvényesítéséhez.

A járulékos rendelkezések közül mindenben a törvénynek megfelelő döntés született a büntetés végrehajtási fokozatának meghatározására, a nagyszámú bűnrel további sorsára, a bűnügyi költség viselésére vonatkozóan, s a feltételes szabadság lehetőségének megállapítása terén. Utóbbi a Büntető Törvénykönyv 38. § (1) bekezdése értelmében határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor szükségszerűen alkalmazandó előírás, ezért figyelembe veendő a büntetés végrehajtásának próbaidőre felfüggesztése esetén is. Miután azonban az elsőfokú bíróság a vádlottat huzamosabb tartamú szabadságvesztésre ítélte, megjegyzést érdemel, hogy a Büntetőeljárási Törvény 258. § (2) bekezdés e) pontjában írtak szem előtt tartásával a határozatban elegendőnek mutatkozott volna a ténylegesen releváns, büntetés fő előírása szerinti kétharmad részének kitöltését követő napban rögzíteni azt, ami jelen esetben nyilvánvalóan meghaladja az anyagi jogi szabályozásban ugyancsak megjelenő három hónapos törvényi minimumot.

Az említettekre tekintettel a Debreceni Ítéltábla a Debreceni Törvényszék ítéletét a Büntetőeljárási Törvény 371. § (1) bekezdése alkalmazásával helyes indokaira utalással helybenhagyta.

Debrecen, 2016. szeptember 7.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

. Bakó József sk.
előadó bíró

. Gömöri Olivér sk.
bíró

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 9.B.621/2014/64. számú ítélete jelen másodfokú végzéssel a mai napon jogerőre emelkedett és a felfüggesztett szabadságvesztés kivételével végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2016. szeptember 7.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő